

Srđan Dedić

*autorski koncert
u povodu 60. rođendana*

Utorak, 7. listopada 2025.
Mala dvorana Vatroslava Lisinskog



Hrvatsko društvo skladatelja
Cantus d.o.o.



Foto: Dag Oršić

Program

All That Blues, za klavir

Mia Elezović, klavir

Frenzy, za marimbu solo

Filip Merčep, marimba

Fantasia e toccata, za klavir - praizvedba

Ivan Krpan, klavir (*Fantasia*)

Mia Elezović, klavir (*Toccata*)

Drugi gudački kvartet

Zagrebački kvartet

Self-Fulfilling Prophecies, za 14 instrumentalista

Cantus Ansambl

Berislav Šipuš, dirigent

Ivan Novinc, koncertni majstor

Eva Mach, violina

Tvrtko Pavlin, viola

Jasen Chelfi, violončelo

Nikša Bobetko, kontrabas

Ana Batinica, flauta

Iva Ledenko, oboa

Danijel Martinović, klarinet

Žarko Perišić, fagot

Bánk Harkay, rog

Vedran Kocelj, truba

Mario Šincek, trombon

Hrvoje Sekovanić, udaraljke

Marko Mihajlović, udaraljke

Autor o skladbama na programu

All That Blues

Fascinantna 12-taktna harmonijska progresija već je stotinjak godina temelj improvizacije glazbenicima bluesa, jazza i ostalih žanrova glazbe. U skladbi *All That Blues* ta je progresija postala harmonijska osnova za pet varijacija koje koriste elemente mog iskustva suvremene glazbe, a ujedno sadrže i prizvuk bluesa. Varijacije razdvaja kontemplativni motiv u basovskom registru. Skladba je napisana za nizozemskog pijanista Marcela Wormsa koji ju je snimio za album suvremenih skladbi inspiriranih bluesom, *New Blues for Piano*, dok je partituru izdao američko-njemački nakladnik Peermusic.

Frenzy

Jednostavačna skladba *Frenzy* skladana je 2023. godine. Desetljećima sam čekao pravu priliku da skladam za marimbu – taj moćan, fascinantan instrument bogatih tonskih i dinamičkih mogućnosti, koji za mene predstavlja glas prirode. Pokazalo se da marimba pred skladatelja stavlja znatne tehničke zahtjeve ako želi iskoristiti njezin velik spektar mogućnosti.

Jedno od značenja engleske riječi *frenzy* uključuje „stanje nekontroliranog uzbuđenja“, što se prvenstveno odnosi na pokretnije ulomke skladbe.

Skladba je posvećena Filipu Merčepu, kojega, još od njegovih poslijediplomskih izvedbi, cijenim kao marimbističkoga virtuozu s afinitetom za novu glazbu. Zato sam u skladbi nastojao objediniti suvremeni izraz s obilježjima virtuoziteta.

Fantasia e toccata

Fantazija i tokata, dvije tradicionalne vrste slobodnog oblika, imaju povijest dužu od 400 godina. Iako su se kroz stoljeća razvijale i transformirale, neke njihove izvorne karakteristike održale su se do danas. Za naslov skladbe odlučio sam se za vrijeme skladanja. Materijali prvog stavka su me odmah podsjetili na fantaziju (improvizacijski karakter, upotreba polifonije, široki spektar emocija), dok je drugi stavak odgovarao odlikama tokate (brzi tempo, motoričnost s perkusivnim udarom, homofonija).

Fantasia počinje i završava treperećim figurama uz koje se javljaju dvije linije. Slijedi kolaž varirajućih elemenata slobodnog lebdećeg ritma, uz istodobno korištenje polimetrije i poliritmije. Različite se pulsacije po glasovima ubrzavaju i usporavaju, slog se zgušnjava i razrjeđuje, stvarajući dojam sužavanja i širenja vremena. U središnjem dijelu „otkucaj sata“ privremeno zaustavlja manipulaciju vremenom. Nasuprot nepredvidljivom ritmu *Fantasie*, energetske ritmizacije *Toccate* odvijaju se na pravilnoj pulsaciji. Polimetarske fraze tvore tonske sklopove malog broja izabranih suzvučja. Oba se stavka sastoje od ulomaka prozračnih slogova u kojima se suzvučja postupno formiraju izdržanim tonovima upotrebom sostenuto pedala koji u skladbi nije opcionalan već precizno determiniran kao značajno izražajno sredstvo.

Drugi gudački kvartet

Drugi gudački kvartet skladao sam na poticaj Zagrebačkog kvarteta povodom 100. obljetnice osnutka ansambla, što mi je predstavljalo veliku čast. Jednostavačna skladba u trajanju od 13 minuta, praižvedena je na svečanom obljetničkom koncertu našeg najstarijeg komornog ansambla u listopadu 2019. godine. Unutar šest glavnih homogenih ulomaka, dramaturgija se temelji na dinamičnom protoku kontrastirajućih situacija kroz koje se provlače ista apartna suzvučja u različitim kontekstu. Kompleksnom ritamskom komponentom skladbe dominira sukobljavanje različitih ritamskih pulseva po dionicama, što stvara privid njihove neovisnosti jednih o drugima. U skladanju sam koristio algoritme

provedene vlastitim računalnim programima koje razvijam više od 30 godina. Premda programiranje smatram integralnim segmentom skladateljskog procesa 21. stoljeća, znanstvene metode služe mi samo kako bi osnažile strukturu onog spontanog i intuitivnog u glazbi.

Self-Fulfilling Prophecies

Već me godinama fascinira pojava kako vlastito predviđanje i zamišljanje nekog cilja može pozitivno utjecati na naše djelovanje, zbog čega se to 'proročanstvo' na koncu i ostvaruje. Zbog toga, skladbu sam nazvao prema pojmu self-fulfilling prophecy (samoispunjujuće proročanstvo) koji je skovao američki sociolog Robert K. Merton 1948. godine za tomu srodne pojave.

U peterostavačnoj suiti nastavljam tragati za svojim glazbenim jezikom, s posebnom pozornošću na strogo usklađene odnose tonova u vertikali i horizontali, u čemu mi pomažu vlastite računalne aplikacije.

Bila mi je radost i čast pisati skladbu, narudžbu Osorskih glazbenih večeri, upravo za Cantus Ansambl, koji već 25 godina u zemlji i inozemstvu kvalitetno izvodi remek-djela 20. i 21. stoljeća te moderna djela hrvatskih autora, čime je ostvario vrhunski i jedinstveni poduhvat u hrvatskoj kulturi.

Skladatelj i pedagog **Srđan Dedić** (Zagreb, 1965.) diplomirao je kompoziciju 1989. na Muzičkoj akademiji u Zagrebu kod Stanka Horvata. Usavršavao se kod François-Bernarda Mâchea u Strasbourgu (1990. – 1991.) te kod Geerta van Keulena u Amsterdamu (1991. – 1993.). Od 1998. do 1999. godine učio je skladanje kod Jojia Yuase u Tokiju, istodobno učeći i japanske tradicijske instrumente s članovima ansambla Pro Musica Nipponia, kao dobitnik stipendije japanske vlade za strane umjetnike (*Bunka-Cho*). Od 2005. predaje na Odsjeku za kompoziciju i glazbenu teoriju Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, a 2024. postaje redoviti profesor u trajnom zvanju.

Od 1991. razvija računalne programe koji provode vlastite algoritamske skladateljske tehnike, čiji su rezultati protkani u njegovim skladbama.

Dedićeve skladbe izvođene su u 28 zemalja Europe, Sjeverne i Južne Amerike, Azije, u Australiji, s uglednim orkestrima i izvođačima. Skladbe su mu objavljene na jedanaest diskografskih izdanja, trinaest partitura izdali su mu nakladnici Donemus publishing (Haag), Peermusic (New York, Hamburg) i Cantus (Zagreb). Redovni je član Hrvatskog društva skladatelja od 1990. godine.

Nagrade i priznanja

Nagrada Boris Papandopulo Hrvatskog društva skladatelja, za skladbu *Self-Fulfilling Prophecies* (2017.)

Nagrada Josip Štolcer Slavenski, za skladbu *Simfonijski stavak* (2011.)

Izbor Međunarodnog društva za suvremenu glazbu (ISCM), Svjetski dani glazbe, Belgija 2012., za skladbu *Simfonijski stavak*

Izbor Međunarodnog društva za suvremenu glazbu (ISCM), Svjetski dani glazbe, Južna Koreja 1997., za Koncert za violončelo i komorni orkestar

Prva nagrada na 29. Festivalu suvremene glazbe u Indiani za skladbu *Beat On* (1995.)

Nagrada Hrvatskog glazbenog zavoda (1990.)

Nagrada Muzičkog biennala Zagreb na međunarodnom natječaju za orkestralne skladbe, za skladbu *Beat On* (1989.)

Nagrada Sedam sekretara SKOJ-a (1989.)

Prva nagrada na Međunarodnom skladateljskom Rostrumu UNESCO-a u Parizu, za skladbu *Snake Charmer* (1988.)

Popis djela

Orkestralna djela

Simfonijski stavak, za orkestar (2010.)

Koncert za violončelo i komorni orkestar (1994. /rev. 2003.)

Izdavač: Donemus Publishing BV

Calix, simfonijska pjesma (1990.)

Beat On, za orkestar (1988.)

Izdavač: Donemus Publishing BV

Koncertantni stavak, za klavir i komorni orkestar (1988.)

Djela za ansambl

Self-Fulfilling Prophecies, za 14 instrumentalista (2016.)

Izdavač: Cantus d.o.o.

Zagrebački koncert br. 4, za dvije flaute solo, violinu solo, gudače i čembalo (2011.)

Izdavač: Cantus d.o.o.

Ich vergesse Dich nicht, za ansambl (2004./2007.)

Izdavač: Cantus d.o.o.

Concerto grosso, za gudače (1986.)

Komorna djela

Drugi gudački kvartet (2019.)

Izdavač: Cantus d.o.o.

Stretto, za gudački kvintet (2019.)

Puhački kvintet (2015.)

Gudački kvartet (2009.)

Izdavač: Cantus d.o.o.

Nighttime Cycles, za tri japanske Shakuhachi flaute (2001.)

Cantus fractalus, za kvartet saksofona (1998.)

Izdavač: Donemus Publishing BV

Eco da Issa, za kvintet limenih puhača (1990.)

At the Party, za kvartet udaraljki (1990.)

Izdavač: Donemus Publishing BV

Canzona, za violončelo i gitaru (1988.)

Izdavač: Ars Croatica, HDS

Šumatina, za puhački trio (1987.)

Izdavač: HUOKU

Momenti giocosi, za gudački kvartet (1985.)

Indikacije, duo za klarinete i udaraljke (1984.)

Djela za solo instrument

Fantasia e toccata, za klavir solo (2025.)

Frenzy, za marimbu solo (2023.)

Thinking of Master Ryōkan, za flautu solo (2021.)

Hey Pearl!, za violončelo solo (2007.)

All That Blues, za klavir solo (2000.)

Izdavač: Peermusic

Seven Trumpets, za trubu solo (1988.)

Snake Charmer, za bas klarinet solo (1986.)

Izdavač: Donemus Publishing BV

Varijacije, za klavir (1984.)

Djela za elektroniku i multimediju

Ars ex machina, za 6 sintetizatora (s partiturom) (2022.)

Pavilion, multimedija (2022.)

Equilibrium, za 11 sintetizatora (s partiturom) (2021.)

Time Scales–Pitch Scales, algoritamska glazba za sintesajzere s grafičkom partiturom (2013.)

Primijenjena glazba

Ivica Ivanac: *Odmor za umorne jahače*, glazba za kazalište (1989.)

Jiri Šotola: *Pile na ražnju*, glazba za kazalište (1988.)

U sredini mojih dana, glazba za film (1988.)

Diskografija

Posebnu zahvalu upućujem ton-majstoru Božidaru Panduriću za snimanje i mastering mojih autorskih albuma, kao i za brojne snimke mojih skladbi za potrebe HRT-a. Koliki doprinos umjetnosti može dati jedan čovjek, najbolje govori više od četrdeset albuma suvremene hrvatske glazbe na kojima je Božo radio i čiji je zvuk podignuo na svjetske standarde.

1. Autorski nosači zvuka

Srđan Dedić: Izabrana djela novog tisućljeća, Hrvatsko društvo skladatelja, Cantus d.o.o., 2025.

Srđan Dedić: Autorski album, Hrvatsko društvo skladatelja, Cantus d.o.o., 2006.

2. Skladbe uvrštene na albumima interpreta ili na tematski osmišljene albume:

Seven Trumpets, za trubu solo; na albumu *Otkrivanja*, Cantus, 2023. | Vedran Kocelj

Hey Pearl!, za violončelo; na albumu *Resonance(s)*, Cantus, 2019. | Vid Veljak

Gudački kvartet; na albumu *Klasični vrt*, Spona Classics, 2018. | Zagrebački kvartet

Ich vergesse Dich nicht, za ansambl; na albumu *Cantus Lives!*, Cantus, 2016. | Cantus Ansambl

Šumatina, za obou, klarinet i fagot; na albumu *Rozeta*, Cantus, 2015. | Zagrebački puhački trio

All That Blues, za klavir solo; na albumu *More New Blues for Piano*, NM Extra, 2001. | Marcel Worms

Cantus fractalus; na albumu *Kaskade*, Croatia Records, 2000. | Zagrebački kvartet saksofona

Canzona, za violončelo i gitaru; na albumu *Cantabile*, Croatia Records, 1996. (reizdanje 2016.) | Valter Dešpalj, violončelo; István Römer, gitara

At the Party, za kvartet udaraljki; na albumu *5 Quartets*, Koch, 1990. | Supercussion

Notna izdanja

Self-Fulfilling Prophecies, za 14 instrumentalista, Cantus, 2023.

Drugi gudački kvartet, Cantus, 2022.

Gudački kvartet, Cantus, 2017.

Zagrebački koncert br. 4, za dvije flaute solo, violinu solo, gudače i čembalo, Cantus, 2011.

Ich vergesse Dich nicht, za ansambl, Cantus, 2009.

All That Blues, za klavir, Peermusic, New York, Hamburg, 2009.

Šumatina, za puhački trio, HUOKU, 2002.

Cantus fractalus, za kvartet saksofona, Donemus, Amsterdam, 1999.

Koncert za violočelo, Donemus, Amsterdam, 1996.

At the Party, za kvartet udaraljki, Donemus, Amsterdam, 1995.

Beat On, za orkestar, Donemus, Amsterdam, 1995.

Snake Charmer, za bas-klarinet solo, Donemus, Amsterdam, 1995.

Canzona, za violončelo i gitaru, Ars Croatica - HDS, 1995.

Glazbenici koji su dosad izvodili djela Srđana Dedića

Posebne zahvale upućujem Berislavu Šipušu i Mladenu Tarbuku, dragim prijateljima još od studija, koji su desetine puta dirigirali moje skladbe za ansambl i orkestar, snimali ih za CD izdanja, radio i televiziju.

Dirigenti (16)

Anton Nanut (Slovenija), Arturo Tamayo (Španjolska), Berislav Šipuš, Ivan Josip Skender, Kazushi Ono (Japan), Lawrence Leighton Smith (SAD), Martin Sieghart (Austrija), Min Kim (Južna Koreja), Mladen Tarbuk, Pavle Dešpalj, Pavle Zajcev, Saša Britvić, Tetsuji Honna (Japan), Tomislav Fačini, Vladimir Valek (Češka), Yuki Kakiuchi (Japan)

Simfonijski orkestri (8)

Briselska filharmonija (Belgija), Dubrovački simfonijski orkestar, Korejski komorni orkestar (Južna Koreja), Louisville Orchestra (SAD), Orkestar RTV Slovenija (Slovenija), Simfonijski orkestar Praškog radija (Češka), Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije, Zagrebačka filharmonija

Solisti s orkestrom (3)

Jihoon Kim (Južna Koreja), Nikola Ružević, Srđan Dedić

Ansambl (8)

Cantus Ansambl, Ensemble Orchestrale Internationale (Francuska), Gudački komorni orkestar HGM-a, Komorni studio Zagrebačke filharmonije, Orchestre Des Jounes de Tout L'Europe (Francuska), Turning Point Ensemble (Kanada), Varaždinski komorni orkestar, Zagrebački solisti

Trija, kvarteti i kvinteti (23)

Acelga Quintett (Njemačka), Ardemus Saxophone Quartet (Nizozemska), Aurelia Saxophone Quartet (Nizozemska), Gudački

kvartet Cantus Ansambla, Gudački kvartet Porin, Gudački kvartet Sebastian, Ivana Bilić & Friends, Ju Percussion Group (Tajvan), Kvartet festivala ZG KOM, Kvintet Slowind (Slovenija), Kvartet Papandopulo, Penderecki String Quartet (Kanada), Prague Brass Quintet (Češka), Pro Musica Nipponia (Japan), Quartet Supercussion, Quasar Saxophone Quartet (Kanada), Sweelinck Quintet (Nizozemska), The Percussion Club, Zagrebački kvartet, Zagrebački kvartet saksofona, Zagrebački puhački ansambl, Zagrebački puhački trio

Dua (14)

Branimir Pustički, Sara Perković | Iva Casián-Lakoš, Marko Ferlan (SAD/Slovenija) | Erich Hütter, Armin Egger (Njemačka) | Evelien Prakke, Daan van der Vliet (Nizozemska) | Helena Pilipović, Arturo Castro Nogueras (Hrvatska/Portoriko) | Hrvoje Hrešč, Juraj Majstorović | Isabel Vaz, Pedro Ribeiro Rodrigues (Portugal) | Iva Casián-Lakoš, George England (SAD) | Kajana Pačko, Petrit Çeku | Luka Šulić, Petrit Çeku | Monika Leskovar, Petrit Çeku | Ratko Vojtek, Igor Lešnik | Rebekah Stark, Miroslav Lončar (SAD) | Valter Dešpalj, István Römer

Solo instrumenti (33)

Alja Mandič (Slovenija), Ana Batinica, Damir Gregurić, Dani Bošnjak, Danijel Detoni, Dora Lovrečić, Dragan Đorđević (Srbija), Emanuel Pavon, Frans Moussault (Nizozemska), Hideo Kikuchi (Japan), Ivana Vukojević, Jelena Očić, Josip Frigan, Kalle de Bie (Nizozemska), Katarina Krpan, Katarina Sobočan, Kristian Kiel, Lana Genc, Marcel Worms (Nizozemska), Marco Blaauw (Nizozemska), Mia Elezović, Monika Leskovar, Nenad Marković (Srbija), Petra Kušan, Ratko Vojtek, Sanja Miović, Simone Weber (Luksenburg), Šime Buha, Taša Šinkovec (Slovenija), Vedran Kocelj, Virna Kljaković, Vlatka Peko Fureš, Vlorent Xhafaj (Albanija/Francuska)

Odabrane refleksije o glazbi Srđana Dedića

„Ova je skladba (*Cantus fractalus*, op. ur.) za mene već odavno predstavljala karakterističnog Srđana Dedića: po zaigranosti zvukom da bi se od njega stvorila glazba, ali i po maksimalnoj kontroli svega onoga što se s tim zvukom radi!“

– akademik Nikša Gligo, iz teksta autorskog albuma
Srđana Dedića, 2006.

„Danas 56-godišnji autor, jedan od naših najzanimljivijih skladatelja i ne samo svoje generacije (...)

(...) tad kao narudžba Zagrebačke filharmonije, a danas kao još jedan svjedok uspješne međunarodne karijere iznimno darovitog autora bogate imaginacije i velikog zanatskog umijeća.“

– glazbena kritičarka Jagoda Martinčević, u osvrtu na izvedbu skladbe *Simfonijski stavak*, Jutarnji list, 12. listopada 2021.

„Skladatelj uvijek pročišćenog, pedantnog skladateljskog rukopisa, vrlo kompleksan, a opet atraktivan, širokih pogleda i izvora nadahnuća, koji iz jednog sasvim originalnog kuta zahvaća suvremene tendencije u glazbi. Zanimljiv podjednako kritici i publici - tako bi se u nekoliko riječi mogao opisati Srđan Dedić.“

– muzikologinja Zrinka Matić, u izravnom prijenosu otvorenja Osorskih glazbenih večeri, 17. srpnja 2016.

„Jedna od najboljih orkestralnih skladbi iz novije povijesti hrvatske glazbe, *Simfonijski stavak* Srđana Dedića ponudit će čisto glazbeno uzbuđenje.“

– iz najave koncerta Majstorskog ciklusa Simfonijskog orkestra HRT-a rukovoditeljice Radne jedinice Glazba HRT-a, muzikologinje Ivane Kocelj, ususret hrvatskoj praizvedbi *Simfonijskog stavka*, 5. ožujka 2015.

„Ova skladba predstavlja novi korak Srđana Dedića prema domišljatom i kontrastnom oblikovanju jedinstvenog tonskog materijala iz kojeg izrađuje svoje skladbe. Vještina kreiranja i odabira permutacija odabranih gradivnih tonskih nizova isprepliće se sa skladateljevom harmonijskom i formalnom invencijom. Tim kolopletom tvori pet međusobno kontrastnih stavaka koji su ipak međusobno povezani glazbenom dramaturgijom i jedinstvenom tonskom građom. Ovakvim se suvremenim skladateljskim postupcima Dedić izdvaja iz današnjeg hrvatskog glazbenog trenutka kao nadasve originalan i maštovit autor za čiji opus naša sredina treba pokazati pažnju, zanimanje i poštovanje.“

– muzikologinja Iva Lovrec Štefanović iz obrazloženja Nagrade Boris Papandopulo dodijeljene 2016. godine za skladbu *Self-Fulfilling Prophecies*

Kolege umjetnici o Srđanu Dediću

„Srđan spada u onaj rijedak soj ljudi u mojem životu koji su bili kolege, suborci, prijatelji. Ukratko, ljudi s kojima dijelim mišljenje i stavove o većini muzičkih i ne-muzičkih ideja te pojava. A kako se čovjek uspinje više (ili možda propada dublje, teško je to procijeniti), tako ga okružuje sve manji broj ovakvih izvanrednih ljudi pa su takva prijateljstva rjeđa i dragocjenija. (...)“

U konačnici, vrlo je teško (ako ne i nemoguće) uspostaviti neki znanstveno utemeljen vrijednosni sustav u umjetnosti; usprkos globalizaciji ostajemo robovi vlastitog okruženja, tradicije, svojih navika pa dvojim hoće li Srđanov sofisticirani stil, koji zahtijeva obrazovanog slušatelja, stvoriti ikada široki krug poklonika. Gledano iz autorovog očišta, to je potpuno nevažno; on stvara muziku slijedeći i/ili otkrivajući unutarnju logiku odabranog muzičkog materijala per se, težeći prema djelu kao formi koja u potpunosti odgovara muzičkom sadržaju, što bi pak, s druge strane, odgovaralo tradicionalnoj definiciji Lijepog.“

– skladatelj i dirigent Mladen Tarbuk

„Srđan Dedić predstavnik je hrvatske suvremene glazbene scene s naglašenom sklonošću inovacijama i istraživanju. Kroz glazbenu formu u svojem stvaralaštvu spaja matematičke principe i suvremene tehnologije. U Hrvatskoj, u primjeni MAX-a, Srđan uvodi jedinstvenu dimenziju kreativnosti i sistematizacije u proces komponiranja.“

Prvu suradnju ostvarili smo prije sedam godina na Glazbenoj tribini, nakon čega sam nastavila istraživati njegov opus dostupan na platformama te pratiti daljnji razvoj njegovog stvaralaštva. Opus Srđana Dedića mogla bih podijeliti u dvije faze: onu raniju, mladenačku, i onu u kojoj je razvio svoj prepoznatljiv glazbeni jezik/stil. Srđanove skladbe odražavaju duboko razumijevanje glazbenih struktura, spajajući umjetnost, znanost i rekla bih čak arhitekturu u inovativna zvučna djela, što mi se svidjelo te privuklo njegovoj

glazbi. Srđanov *All That Blues* izvodila sam doslovno po cijelom svijetu – u Hrvatskoj, Poljskoj, SAD-u, Meksiku, Japanu i Koreji.“

– pijanistica Mia Elezović

„Srđan Dedić, jedan od najistaknutijih hrvatskih skladatelja, ostavlja neizbrisiv trag u svijetu komorne glazbe. Oba Dedićeva gudačka kvarteta pripadaju antologiji hrvatske glazbe za gudački kvartet te se svrstavaju među najvrjednija djela hrvatske glazbene baštine. Odlikuju se potpuno novim obrascima, dubokom emotivnošću i inovativnom harmonijom. Svjetske pozornice također prepoznaju značaj Dedićevih djela koja sve češće izvodimo u renomiranim koncertnim dvoranama. Njegovi kvarteti ne samo da obogaćuju hrvatsku kulturu, već doprinose i globalnom glazbenom dijalogu, ističući se kao svijetla točka suvremenog stvaralaštva.“

– violinist Davor Philips, Zagrebački kvartet

„Srđan Dedić skladatelj je jedinstvenog senzibiliteta i glazbene estetike. Njegov je skladateljski izraz prepoznatljiv i atraktivan, temeljen na najvišim skladateljskim standardima. Budući da je i sam izvođač, izvrstan pijanist, sve što napiše spretno je za izvođenje. Njegove skladbe glazbenici vole svirati.

Kvartet Sebastian izveo je dva gudačka kvarteta Srđana Dedića, oba s velikim uspjehom. Majstorski pisani, kvarteti su u tehničkom smislu vrlo zahtjevni i traže veliku preciznost u izvođenju. U muzičkom smislu, glazba je to koja rafiniranim harmonijama različitih gustoća i tonskim bojama pokriva čitav niz raspoloženja te vodi izvođače i slušatelje na uzbudljivu glazbenu avanturu.“

– violinist Anđelko Krpan, Kvartet Sebastian

„Srđan Dedić skladatelj je čiju glazbu Zagrebački solisti rado izvode. S velikim smo uspjehom izveli njegov četvrti *Zagrebački koncert* i ovom mi je prilikom drago prisjetiti se tog sjajnog projekta, gdje je po uzoru (samo po imenu) na *Brandemburške koncerte* odabrani broj hrvatskih cijenjenih skladatelja pisao *Zagrebačke koncerte*. Važno mi je ipak i spomenuti da su Zagrebački solisti, ne samo u

našoj sezoni u Zagrebu već i na gostovanjima u inozemstvu, izvodili njegov *Concerto grosso*. To jest njegovo mladenačko djelo i sam skladatelj kaže kako to djelo ne odražava odlike njegova sadašnjeg stila koji se izbrusio potpuno drukčije. Ali to je djelo jednog talentiranog skladatelja koji zasigurno zna sjajno voditi glazbenu misao i jako uspješno piše za gudače.

Srđanu Dediću želimo sretan rođendan! Ovo su samo dva njegova djela koja sam izvodio sa Solistima, ali se nadam da naša suradnja na tome neće stati, da će se nastaviti i nadalje jer je uvijek zadovoljstvo raditi s takvim umjetnicima, skladateljima koji ne samo da sjajno pišu svoja djela, nego i inspiriraju one koji ta djela izvode.“

– violinist Krunoslav Marić, Zagrebački solisti

„Srđan i ja znamo se baš dugo, od školskih dana. Sviđale su nam se slične stvari u muzici i bili smo bliski po tom pitanju. Život nas je nosio svukud i u jednom se momentu on stvorio u Zagrebu kao zreli kompozitor, na obostrano zadovoljstvo. Ne mogu riječima opisati sreću i zadovoljstvo što je napisao takav veliki i jak komad muzike za flautu i za mene. To je svojevrsni *statement* o našem prijateljstvu i životu u muzici. Neka doživimo još koje desetljeće skupa i uživamo u muzici, živjeli!“

– flautist Dani Bošnjak

„Skladbu Srđana Dedića *Canzona* za violončelo i gitaru izvodio sam 13 puta, s Monikom Leskovar, Kajanom Pačko i Lukom Šulićem. To rano djelo posvećeno Valteru Dešpalju i Istvanu Römeru, bitno se razlikuje od današnjeg zvukovnog svijeta koji poznajem iz, primjerice, njegovih gudačkih kvarteta.

Ono što je doista zadivljujuće jest način na koji je Dedić pristupio tonalitetu. To bih usporedio sa slikarom koji nikada nije koristio crvenu boju, a onda se odjednom odluči za jarku crvenu i to na izrazito upečatljiv način.

Sam početak skladbe, s dugim violončelističkim solom, uvodi nas u daleki, bestežinski svijet i daje dojam potpune improvizacijske slobode, iako je riječ o pomno komponiranoj glazbi, čiji se motivi tijekom cijelog djela pojavljuju u fantastičnim preobrazbama. Ginarska dionica u Canzoni izvlači najbolje iz instrumenta, uz iznimno visoku razinu virtuoznosti. Posebno me oduvijek fascinirala instrumentalna inteligencija skladatelja u prvim taktovima gitarske dionice – njegovim ujedno prvim taktovima ikad napisanima za gitaru. Gitara započinje melodijskom linijom u najljepšem registru, ispod koje se prostiru privlačne harmonije, dok violončelo 'sjedi' na jednoj jedinoj noti, koju zatim preuzima gitara. A ta je nota, začudo, prazna žica na gitari – iznimno zvonka nota i jedna od rijetkih koja može parirati zvuku violončela. Uvijek s posebnim uzbuđenjem iščekujem upravo taj trenutak nakon inspirativnog violončelističkog uvoda.“

– gitarist Petrit Çeku

„Prvi susret sa Srđanom Dedićem i njegovom skladbom *Šumatina* za puhački trio već je u startu donio iznimno zadovoljstvo izvođenja novih zvučnih sklopova, ritmičkih signala, tonskog maštanja u jednostavnosti, skoro i skromnosti tri puhačka instrumenta. Svježina ideja dokazala je autentičnost glazbenog jezika, jer je to skladba kojoj smo se često vraćali, i u svakoj prilici kad smo u inozemstvu mogli pokazati vrijednosti izraza hrvatskih skladatelja, posezali bismo za *Šumatinom* kao jedinstvenom izričaj u nas. Izvodeći njegove skladbe u komornim sastavima, ansamblima i velikim simfonijskim tijelima, uvijek bi me veselila inventivnost ideja, slojevitost tonskog sloga, pregnantna ritmika, maštovite barokne procedure inkorporirane u suvremeni izričaj, kao i velika energija uklesana u *tutti* zvuk simfonijskog orkestra.

Izvodeći tako šarolike skladbe, od intimnih do monumentalnih sastava, spoznao sam autentičnost skladateljskog rukopisa Srđana Dedića, opusa koji dostojno može biti uvršten ne samo u hrvatsku, već i europsku glazbenu kulturnu baštinu.“

– fagotist Žarko Perišić

U razgovoru s autorom

U kakvom ste okruženju odrastali, kako je „zvučala“ Vaša okolina u doba umjetničkog stasanja?

Bilo je to sretno djetinjstvo u kojem su roditelji puno ulagali u brata i mene. S osam godina počeo sam učiti klavir u muzičkoj školi. U tinejdžerskim godinama prije studija aktivno sam proučavao jazz, jazz harmoniju i moduse, svirao najpoznatije jazz standarde i improvizirao u *bebop* stilu. Za mene je prijelaz s jazz na slobodnu kompoziciju bila logična stepenica naviše. Znam da ima dosta skladatelja koji su prošli sličan put. Prvih godina studija slušao sam i pratio partiture Debussyja, Ravela, Šostakoviča, Prokofjeva, Stravinskog i Bartoka. Sredinom studija, Messiaen je postao središnja figura. Dosta dubinski proučavao sam njegovu harmoniju, moduse, ritam i orkestraciju. Najveće otkriće bilo mi je da je Messiaen koristio svoje skladateljske tehnike koje je konsekvantno provodio, tako da je njegova glazba bila strukturirana na meni blizak način. Naravno da sam znao za dodekafonske postupke, ali Messiaenove sam tehnike smatrao sofisticiranijima. Zadnje godine studija obilježili su Lutosławski, Ligeti i Xenakis, koji su također imali svoje skladateljske tehnike. Prvenstveno je to bio razlog zašto sam počeo raditi na vlastitim skladateljskim tehnikama: svom ritmu, harmoniji i nizovima specifičnih internala. Jednostavno, želio sam da i moja glazba bude osnažena logičnim strukturama.

U mom okruženju bilo je nekoliko velikih umjetnika koji su ostavili traga na mene u smislu pogleda na umjetnost i zanat. To su bili članovi rodbine: Arsen Dedić i glumac Izet Hajdarhodžić te obiteljski prijatelji Milan Grgić i Alfi Kabiljo, autori najvećih hrvatskih mjuzikla. Nemoguće je ne upijati od tako velikih umjetnika. Arsen i Alfi su aktivno pratili moj rad od studentskih dana pa nadalje, slušajući moje snimke i komentirajući skladbe s posebnim interesom za orkestraciju.

„Skladanje je veselje i muka, ali donosi jedinstven osjećaj ostvarenja i zadovoljstva“

Je li odluka da se posvetite skladanju bila jasna i konačna ili se rodila postupno, kroz različite glazbeničke prakse? Što je bilo presudno za konačno usmjerenje?

Odluka o studiju kompozicije bila je vrlo čvrsta i ozbiljna, jer sam se neovisno o znanjima iz srednje muzičke škole dodatno spremio za težak prijamni ispit. Skladbe za prijamni ispit nadzirao je prof. Stanko Horvat, dok me na višu razinu harmonije doveo dragi prijatelj Ivo Josipović (tadašnji student pete godine kompozicije) na privatnim instrukcijama, u čemu je bio odličan.

U godinama nakon studija, 1990. – 2004., kao slobodni umjetnik morao sam prvenstveno raditi druge stvari da bih zaradio za život. Skladao sam malo, ali te su mi skladbe donijele čak osamdeset izvedbi, uključujući i orkestralne izvedbe na raznim kontinentima. Najvažnije u tom periodu bila su istraživanja u teoriji i skladanju te programiranje vlastitih računalnih programa koje provode skladateljske tehnike. Tad sam utvrdio temelje svog glazbenog izraza koji razvijam do danas.

Od zaposlenja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu 2005. godine, skladao sam znatno više i to je moje najplodnije razdoblje. Zapravo, nikada se nisam pitao hoću li se posvetiti skladateljskom zanatu jer sam od studija pa do danas uvijek skladao, bavio se teoretskim istraživanjima i programiranjem.

Volim skladanje! To je i veselje i muka, na koncu ipak donosi jedinstven osjećaj ostvarenja i zadovoljstva da ste dali najbolje od sebe.

Studij u klasi Stanka Horvata (kao vrsnog skladatelja ali i važnog aktera svoga vremena, iz obrazovnog i umjetničkog aspekta) donio je vjerojatno i neke specifičnosti u odnosu na iskustvo koje biste imali s nekim drugim profesorom – koje su bile Horvatove posebnosti i kako se njegova estetika ili metodologija, ako uopće, reflektirala u Vašem stvaralaštvu?

Petogodišnji studij kompozicije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu kod profesora Stanka Horvata bio je duži, esencijalniji i sveobuhvatniji nego kasnije specijalizacije u inozemstvu. Profesor Horvat je za mene na prvom mjestu bio divan čovjek i veliki gospodin, voljen od mnogih koji su ga poznavali. Sjećam se kad sam radio na svojoj prvoj studentskoj skladbi, *Varijacije* za klavir, rekao mi je: „Srđane, donesi petnaest ideja pa ćemo za temu izabrati najbolju.“ To mi se činilo puno, ali na koncu, ta tema za variranje i jest završila kao kombinacija tri najbolje ideje. Princip da se skicira puno ideja i da se potom izaberu najbolje prati me do danas, a to tražim i od svojih studenata predmeta Osnove kompozicije.

Kao svaki dobar profesor kompozicije, Stanko Horvat vodio me kroz razradu ideja, usmjeravao u gradnji forme, nudio rješenja kako da izbjegnem pravilnu formalnu građu i koristio sve ostale metode kako bih skladao nešto smisljeno te profesionalno realizirao svoje partiture. Učenje orkestracije je također bilo izvrsno. Profesor Horvat provjeravao je sve aspekte mojih partitura, često prosviravajući akorde i ostale tonske sklopove. Imao je kontrolu i nad detaljima i nad širom slikom. Što se pravopisa i prijeloma partitura tiče, tražio je perfekciju. Pred kraj studija mojoj je majci rekao: „Srđan piše polako, ali on će naći svoj put.“ Po pitanju stila, pustio me da radim što želim i što mogu. Stavovi i znanja koje sam stekao od dragog profesora Horvata neosporno su protkani u mom radu.

Kad je riječ o poticajima za skladanje, dolaze li oni najčešće iznutra (same ideje iziskuju određenu formu, profil interpretata itd.) ili izvana (primjerice, osobnost interpretata potakne nastanak nekog djela)?

U mom slučaju, najviše je skladbi nastalo kao rezultat financirane narudžbe i ponuda raznih festivala za konkretan sastav. Nakon toga dolaze dobre ponude sastava i solista, koje uključuju više izvedbi i/ili izdanja skladbe na CD-u. Srećom, to i jesu bili sastavi za koje sam i planirao skladati, a na lošu stranu, vrlo sam rijetko sam birao za koji ću instrument odnosno izvođački sastav skladati. Zbog toga sam zadnjih nekoliko godina skladao šest skladbi po svom izboru,

za koje sam planirao skladati doslovno desetke godina, ali su bili na čekanju: za solo flautu, solo marimbu, solo klavir i za elektroniku. Uvijek unaprijed znam za kojeg interpreta ili konkretan sastav pišem, a budući da se radi o odličnim interpretima, to mi daje mogućnost za zahtjevnija izražajna sredstva.

Osobnost interpreta utjecala je na sadržaj samo jednom i to u skladbi *Snake Charmer*, za bas-klarinet solo (1985.) posvećen dragom prijatelju i tadašnjem susjedu Ratku Vojteku.

Prva inspiracija je sam sastav. Čim znate o kojim se instrumentima radi, počinju se rađati ideje za zadani sastav. Daljnji poticaj, tj. motivacija, je velika želja da skladate nešto kvalitetno.

Vaš profesionalni put ima dva usporedna pravca, skladanje i pedagoški rad na Muzičkoj akademiji – što je najvažnije za stvaralački dio Vašeg rada?

Moj je motiv uvijek jednostavan – želim skladati kvalitetno djelo, pokušavajući zadovoljiti ove kriterije: da je djelo atraktivno za slušanje, da privlači i održava slušateljevu pažnju, da je očvrsnuto strukturama koje ne postoje samo na papiru, već su u nekoj mjeri i slušno raspoznatljive, da ima logičnu i dorađenu dramaturgiju forme te, na koncu, da je posrijedi glazba koja na moj način korespondira s Novom glazbom.

U tom smislu, najvažnije su dobre ideje, ali i vještina potrebna za njihovu realizaciju. Da citiram jednoga od mojih najdražih živućih skladatelja, Juliana Andersona (1967.): „Da, za skladanje trebate jako dobru vještinu.“

Što smatrate najvažnijim u pedagoškom radu?

Od samog početka rada na Muzičkoj akademiji, smatrao sam da se kompleksne pojave mogu objasniti na jednostavan način. Uz usmeno objašnjavanje koristim i projekcije svojih materijala na platnu. Najvažnije je da vas studenti razumiju. Zato se i tekstovi

mojih skripti daju lako čitati, fokusirani su na esenciju. Svedjedno, predavanja su prilagođena boljim studentima koji će na ispitu dobiti ocjene četiri ili pet, a njih je oko 60%. Na nastavi često sviram primjere na klaviru, a analize skladbi radim ulomak po ulomak, a zatim ih slušamo. To je puno efikasnije i dinamičnije nego da slušamo cijelu skladbu od primjerice dvadeset minuta, nakon čega ja još govorim sto minuta.

Slušanje se ističe kao važan element u oba područja, je li tako i kada je posrijedi recepcija glazbe – stvarate li sa slušateljskom perspektivom na umu te što je u tom smislu najbolji pokazatelj slušanosti neke glazbe?

Na prvom mjestu želim da moja glazba bude komunikativna i atraktivna slušateljima koji su, u manjoj ili većoj mjeri, već došli u doticaj sa suvremenom glazbom i koji su prema njoj otvoreni. To se, na prvi pogled, može činiti samorazumljivim ciljem svakog skladatelja, no to nije slučaj. Neka djela su koncept ili eksperiment ili istraživanje. Iako ih pratim i o njima razmišljam, mnoga od njih nisu zanimljiva za slušanje. Imam dojam da je ponekim autorima važnije proizvesti nešto radikalno, ekskluzivno ili jedinstveno nego slušateljev akustički i emotivni doživljaj.

Primjerice, Boulezove *Structures* za dva klavira (1952.) obilježile su početak serijalne glazbe, ali se ta partitura, unatoč svojoj povijesnoj važnosti, mnogima doima kao rigidna i gotovo neslušljiva konstrukcija. Čak se i sam Boulez kasnije ogradio od tog djela. Nekoć, kad sam studentima analizirao skladateljske postupke *Structures*, to im je bilo zanimljivo, no kad smo skladbu slušali, na njihovim licima sam mogao iščitati samo zbunjenost i nezadovoljstvo. To je bilo u suprotnosti s mojim interesom da studentima Novu glazbu predočim kao zanimljiv svijet u kojem će naći nešto od interesa i otkriti njima nepoznata remek-djela.

„Svakako težim originalnosti, ali na način koji odgovara mom senzibilitetu i pod mojim uvjetima“

Određeni pokazatelj toga jesam li uspio skladati nešto atraktivno, „što se dobro sluša“ (najjednostavnije rečeno), su i reakcije mojih prijatelja koji su mi velika podrška. Osim kolega iz struke, vrlo su dragocjeni dojmovi prijatelja koji dolaze izvan glazbenog kruga – među njima su povjesničari umjetnosti, umjetnici drugih medija, liječnici, arhitekti i glumci. Njihova je perspektiva o onome što su čuli i doživjeli uvijek drugačija. Ako bi mojim prijateljima moja glazba bila strana, s pravom bih se mogao zapitati za koga uopće skladam, osim uskog kruga struke.

Jednom mi je dragi prijatelj saksofonist Goran Merčep rekao: „Tvoja se glazba može izvoditi i u godišnjim ciklusima i na festivalima suvremene glazbe.“ To mi je bio veliki kompliment jer tomu, među ostalim, i stremim. Dakle, ne zanima me napraviti nešto radikalno novo što je samo sebi svrha. Svakako težim originalnosti, ali na način koji odgovara mom senzibilitetu i pod mojim uvjetima.

Izgradnja vertikalnih sklopova još je jedan zanimljiv aspekt u djelima među kojima su i neka na programu koncerta. Što je ključno u vertikali?

Večeras su u programu dvije skladbe sa stilskim karakteristikama koje ste naveli: *Self-Fulfilling Prophecies* (2016.) i Drugi gudački kvartet (2019.). Počet ću o intervalskoj građi koja mi je iznimno važna i u vertikali i u horizontali, jer snažno doprinosi homogenosti nekog ulomka. Kontrolirana vertikala, svjesni izbor svakog suzvučja, može stvarati vrlo profiliranu tonsku ili harmonijsku boju. Obje navedene skladbe također sadrže polifone teksture sa strogo kontroliranom vertikalom što provodim uz pomoć vlastitih računalnih aplikacija. Vertikala je postala jedna od najbitnijih aspekata moje glazbe. Ljudi sve više zamjećuju moje tonske boje, specifičan tip zvučnosti koja daje pečat mojim skladbama. Kako je dragi prijatelj Filip Šovagović rekao: „Da sam ovu stvar čuo na radiju, znao bih da si to ti.“

Što se sukobljavanja različitih ritamskih pulsacija tiče, vidim to kao princip s ogromnim izražajnim potencijalom te prostorom za

originalnost. Nešto što mi je najizazovnije kao ritamska kategorija jest kad instrumenti sviraju svaki u svom pulsu, pri čemu se pulsacije još i ubrzavaju te usporavaju. To je skaliranje vremena. Privlačno, ali komplicirano za realizaciju.

Postoji li u skladateljskom procesu točka najvećeg otpora – trenje između zamisli i materijala, odabrane forme, dvojba oko oblikovanja i instrumentacije... ili se ključne dvojbe i „krize“ odvijaju u nekoj drugoj fazi rada?

Skladateljski je proces pun zamki. Kad i imate adekvatne ideje, nije ih uvijek jednostavno spojiti i posložiti kako bi osigurale dobru dramaturgiju. Tu su prepravljanja, produžavanja i skraćivanja, mijenjanje redoslijeda elemenata, dodavanja dijelova koji bi stvar učinile boljom. Morate ostvariti balans parametara kao što su npr. brzo-sporo, rijetko-gusto, duboko-visoko. Zato smatram da je hrvatska riječ *skladanje* vrlo adekvatna procesu. Komponiranje znači sastavljanje, a skladanje podrazumijeva podesiti brojne parametre u skladne odnose.

Ovo je trivijalna, ali za mene odgovarajuća usporedba: u mom slučaju, skladateljski proces je kao da usavršavate objekt od gline. Događa se i to da realiziram jednu ideju od par minuta da mogu preslušati kako funkcionira. I vidim da nije uporabiva. Tada i do 40 sati posla odlazi u vjetar, što je frustrirajuće. Sve se ovo odnosi na moj način skladanja, jer ima skladatelja koji što god da napišu iz prvog pokušaja tako i ostave.

Tijekom mog boravka u Japanu, veliki japanski skladatelj Joji Yuasa pokazivao mi je grafike svojih orkestralnih slogova na milimetarskom papiru, u kojima je svaki instrument ili grupa instrumenata bilježena drukčijom drvenom bojom. Kasnije bi tu grafiku transkribirao u partituru, što je radio i njegov prijatelj Xenakis. Za jednu takvu grafiku, pitao sam ga je li to prijepis u čisto, koja je to verzija, a on mi je odgovorio: „To je prva verzija, ja ne radim drugu verziju.“ Toliko sam bio zapanjen odgovorom da nisam ni pitao što je tomu razlog. Spekuliram da se radi o stavu bliskom tradicionalnim japanskim crtežima tušem koji nastaju iz jednog pokušaja.

Točka najvećeg otpora – trenje između zamisli i rezultata, kako kažete, najočitija je u skladbama za orkestar. Tad svaka greška skupo košta. Za neke ideje morate se pitati mogu li se kvalitetno realizirati. Npr. za zadnje tri minute skladbe *Simfonijski stavak* imao sam ideje zahtjevne za realizaciju, uzevši u obzir i orkestraciju. Sjećam se da sam mislio: „Ako ovo ispadne 85% od zamisli, bit će dobro.“ Na koncu je ispalo znatno bolje od planiranog. Nekad morate imati i sreće.

*„Za mene je kvalitetna nova umjetnička glazba uvijek
akustički, emotivni i intelektualni doživljaj,
više negoli bilo koja druga“*

Iskustvom i zrelošću u bavljenju glazbom raste zalihost znanja i poznavanja glazbenih stilova, žanrova i pojava, a sve je manje onoga s čime se susrećete prvi put ili što će vam otkriti nešto novo. Nailazite li i danas na pojave ili opuse koji bude zanimanje te potiču inspiraciju?

Od ranog djetinjstva pa do danas naslušao sam se glazbe raznih stilova. Od rocka, sinfo-rocka, pop pjesama, raznih vrsta jazza, filmske glazbe, plesne elektronike, kao i tradicijske glazbe Afrike, Indije, Koreje i Japana. Sve se to odvijalo paralelno s petnaestogodišnjim glazbenim obrazovanjem unutar kojega sam intenzivno slušao, analizirao i svirao klasična djela. Posljednja dva desetljeća, uz ostale predmete, predajem i analizu klasične glazbe, što mi je omogućilo detaljno upoznavanje i dublje razumijevanje brojnih remek-djela.

Ponekad imam snažnu želju čuti neki novi stil, otkriti neku novu glazbenu paradigmu koja bi me apsorbirala kao u mladosti. Međutim, to se ne događa. Što god čujem, spada u neki stil ili žanr koji već odavno znam. Stoga, dva su razloga zašto izuzetno cijenim atonalitetnu i progresivnu glazbu za akustične instrumente 20. i 21. stoljeća: prvo, zato što mi je to ostala jedina sfera u kojoj mogu čuti nešto novo te upoznati izraz, promišljanja, estetiku i stil pojedinih skladatelja snažnog autorstva. Drugo, ta je glazba – nežanrovska.

Za mene je kvalitetna nova umjetnička glazba uvijek akustički, emotivni i intelektualni doživljaj, više negoli bilo koja druga. Veliki skladatelji moderne glazbe, zbog svog obrazovanja i invencije, raspolažu vrlo širokim spektrom izražajnih sredstava. Nigdje drugdje nećete čuti takve tonske sklopove, takve kompleksne ritmove, takvu orkestraciju. Ni najvrsniji jazz bubnjari ne koriste kompleksne ritamske obrasce kakve nalazimo u partiturama npr. gudačkih kvarteta druge polovice 20. stoljeća.

Zanimljivu konstataciju mi je rekao Ralf Ehlers, violist Arditti kvarteta: „Kad slušate klasične komade koje poznajete, počinjete slušati samo interpretaciju. Glazbu više i ne čujete. A kada slušate Novu glazbu, tada slušate – glazbu.“

Suvremena glazba kroz medij tradicijskog instrumenta recentnije je postala zanimljivom sve većem broju skladatelja. Je li japanski šakuhači, kao inspiracija te polazišna točka djela, utjecao i na skladateljske odluke pri pisanju?

Za vrijeme šestomjesečnog boravka u Tokiju uz satove kompozicije s Joji Yuasom, također sam učio i o japanskim tradicionalnim instrumentima s članovima ansambla Pro Musica Nipponia. Od svih tih instrumenata najviše me se dojmio šakuhači – japanska flauta od bambusa. Prvi put kad sam ga na koncertu čuo uživo, u interpretaciji majstora Kifu Mitsuhashia, jednostavno me zabljesnuo. S obzirom na to se radi o cijevi s rupama, naravno da ima zajedničkih osobina sa svim vrstama flauta na svijetu, međutim zvuk šakuhačija je poseban, drugačiji i originalan. Preslušao sam velik broj skladbi tradicijske i suvremene glazbe za taj instrument, ponajviše solističke literature. Članovi ansambla Pro Musica Nipponia primijetili su moju ushićenost instrumentom i od mene naručili skladbu. Tako su nastali *Nighttime Cycles*, za tri šakuhačija (2001.). Izvedbe šakuhačija uživo uvijek su mi djelovale poput duhovnog rituala muziciranja.

Kad sam počeo skladati *Thinking of Master Ryōkan* (*Razmišljajući o učitelju Ryōkanu*) za solo flautu, ideja da svoje viđenje šakuhačija inkorporiram u skladbu javila se prirodno. Naime, učitelj Ryōkan bio

je japanski redovnik zen budizma, a neki su redovnici i sami svirali šakuhači. Tako da je središnji polagani dio skladan kao da je za šakuhači, koristeći njegove specifične načine izvođenja kao što su različite vrste vibrata, glissandi, kratke prenapuhane akcentuacije, dodavanje šuma tonu itd. Šestomjesečni boravak u Japanu te proučavanje budizma (uključujući i japanski zen budizam) ostavili su trag na mene kao osobu.

Vrijeme, kako glazbeno, tako i „stvarno“, čini se kao jedan od parametara koji Vam je posebno važan. Kako promišljate protok vremena u glazbi i kakvu ulogu ono ima u Vašem stvaralaštvu?

Budući da je glazba zvuk u vremenu, očekivano je da se svaki skladatelj odredi o odnosu sadržaja i vremena. Tu veliku ulogu igra procjena koliko dugo određeni materijal može trajati i koje je njegovo vremensko učešće u cjelokupnom trajanju skladbe. Npr. slušam ulomak neke skladbe koji mi je jedno vrijeme interesantan, a kasnije dosadi. O čemu se radi? Ulomak traje dvije minute, a po mom mišljenju taj bi materijal mogao trajati najviše minutu. Ili obratno: materijal mog ulomka koji traje minutu netko bi razvukao na dvije minute. Koliko jedan materijal zaslužuje vremena, to je uvijek relativan pojam i skladateljima i slušateljima, a razlikuje se od osobe do osobe. Da stvar bude još kompliciranija, subjektivni protok vremena nije jednak u brzim i sporim dijelovima skladbe. To smatram velikim temama o odnosu zvuka i vremena, kojima posvećujem puno pažnje u skladateljskom procesu.

Tišina je često jednako važan dio glazbenog izraza (za neke i skladateljskog materijala) kao i zvuk. Koji je Vaš osobni doživljaj i shvaćanje tišine – u glazbi i izvan nje?

Tišina se u glazbi manifestira kroz pauzu koja je važan element ritma, kao i za raznolikost broja instrumenata koji u određenom dijelu sviraju ili pauziraju. Divim se Wagnerovim dugim kontinuiranim dijelovima bez pauze, kad uvijek bar netko u orkestru svira. To je odlika stila s kojom ipak dolazi i nešto monotonije. S druge strane, cjelokupna vertikala protkana pauzama donosi druge

kvalitete. Postoji i tzv. *general pauza*, kad sekundu ili duže ne svira nitko. Često koristim *general pauze* jer mislim da povremena tišina ima snažan dramaturški efekt.

Svojevrсна čistoća autorskog rukopisa zajednička je karakteristika u djelima Vašeg opusa – je li to rezultat jasnoće izraza glazbene ideje, dio poetike i zrelosti ili jednostavno odluka?

Hvala Vam na komplimentu, drago mi je da ste zapazili. Mislim da dojam čistoće proizlazi iz jasnih komponenata sloga određenog ulomka i zbog raznih načina kako ostvarujem njegovu homogenost, npr. intervalskom građom i biranim suzvučjima, kako sam već spomenuo. Da bi slušatelj prepoznao nešto kao ulomak ili dio, ti formalni entiteti moraju imati svoj jasan i čist identitet.

Želim da sadržaj moje partiture bude uredan, kao što je uredna i moja radna soba. Nema mirnog uma dok je oko vas kaos. Možda se zato toliko divim japanskim zen vrtovima koji na poseban način odišu jednostavnošću, čistoćom i ljepotom.

Okušali ste se u brojnim glazbenim područjima, ali i ulogama – je li preostalo kakvo područje glazbenog djelovanja u koje biste voljeli uroniti?

Igrom slučaja, stvarno se i jesam okušao u raznim područjima glazbenog djelovanja. U razdoblju od 1985. do 1990. godina radio sam *jinglove* za tadašnju RTZ i tadašnji Radio 101, skladao sam glazbu za dvije kazališne predstave te za jedan film, svirao sam sintesajzer na desetcima studijskih termina, za glazbu Arsena Dedića, Alfija Kabilja, Igora Kuljerića i Marka Ruždjaka. Tijekom devedesetih sam u Nizozemskoj svirao u jazz sastavima i *cover bendovima*. Profesionalno sam također radio u glazbenom izdavaštvu partitura. Ne pada mi na pamet neka glazbena djelatnost u kojoj sam se još mogao okušati.

Jesu li alati suvremenoga doba, ponajprije oni koji su građeni na temeljima umjetne inteligencije, nešto za što držite da ima konstruktivnu ulogu u čovjekovu stvaralaštvu pa tako i u kompoziciji? Razmišljajući o perspektivi glazbe u budućnosti, što su (iskoristive) prednosti, a koje potencijalne opasnosti implementacije UI i što ste od svega toga voljni iskušati u svome radu?

Mislim da će u budućnosti, kao i danas, neki skladatelji koristiti tehnologiju, a neki ne. Pritom ne mislim na jednostavne alate kao što su digitalna notografija ili sekvenceri, već na programe za računalno potpomognuto skladanje, programne jezike kao što su Open Music (IRCAM) ili MAX (Cycling '74) s kojim radim ja. Otkako sam učio taj program na amsterdamskom konzervatoriju, znao sam da je za mene to budućnost. Dakle, apsolutno sam vjerovao u podršku tehnologije, zbog čega sam i programirao tisuće sati kako bih stvorio programe – aplikacije koje uvijek rade ono što sam zadao. Programi ne skladaju sami, oni u principu služe za automatizaciju skladateljskih procesa. Zainteresiran sam u budućnosti te tehnike prenijeti na umjetnu inteligenciju. Konsekvence pojave umjetne inteligencije jednostavno su nesagledive, ali će ona neupitno imati ulogu u skladanju umjetničke glazbe, a pogotovo komercijalne. Mene zanima da umjetna inteligencija radi onako kako ja kažem. To će podrazumijevati učenje umjetne inteligencije određenom sustavu, ali vjerujem da će ona jednom skladati i sama s malo uputa, tako da nećete biti sigurni u kojoj mjeri iza toga stoji čovjek. Do tada možemo uživati u remek-djelima koja su stvorili – ljudi.

Razgovarala: Karolina Rugle

Biografije interpreta na koncertu

Mia Elezović pijanistica je s bogatom međunarodnom karijerom i posebnim fokusom na suvremenu glazbu. Nastupala je solistički i u brojnim komornim sastavima diljem Europe, Sjeverne i Srednje Amerike te Azije. Nakon angažmana u ansamblu Spanish National Ensemble for Contemporary Music u Madridu, bila je članica ansambla Alisios Camerata, a od 2019. djeluje kao osnivačica i pijanistica ansambla za suvremenu glazbu Synchronos. Redovito nastupa na međunarodnim festivalima te surađuje s brojnim istaknutim glazbenicima i ansamblima suvremene glazbene scene. Studirala je u Zagrebu, Beču, Frankfurtu i New Yorku (Manhattan School of Music, specijalizacija iz suvremene glazbe), a danas je i voditeljica međunarodnih majstorskih tečajeva za suvremenu glazbu. Od 2023. godine izvanredna je profesorica na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. / www.linkedin.com/in/mia-elezovic

Filip Merčep priznati je hrvatski udaraljaš koji je kao finalist Eurovizijskog natjecanja mladih glazbenika 2010. godine privukao pažnju javnosti. Ubrzo je osvojio i Nagradu Ivo Vuljević, Nagradu Zagrebačke filharmonije te Porin za najbolju interpretaciju klasične glazbe. Nastupao je u ciklusima Simfonijskog orkestra HRT-a, Zagrebačke filharmonije, Zagrebačkih solista i mnogih drugih ansambala, redovito se predstavljajući na najznačajnijim hrvatskim festivalima poput Dubrovačkih ljetnih igara, Osorskih glazbenih večeri i Samoborske glazbene jeseni. Diplomirao je udaraljke na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a studij Live Electronics na Konzervatoriju u Amsterdamu dodatno ga je usmjerio prema istraživanju spoja glazbe i tehnologije. Uz to, strast mu je programiranje videoigara koje se kontroliraju glazbenim instrumentima te razvoj algoritama za računalnu detekciju sviranja u svrhu upravljanja elektronikom, vizualima i svjetlom u realnom vremenu. Član je ansambla Sudar Percussion, poznatog po velikim multimedijским projektima te projektima u kojima spaja etno, tradicijsku glazbu i jazz fusion. Član je i uglednog Katarzyna Mycka Marimba Quarteta, s kojim nastupa diljem Europe izvodeći obrade kapitalnih djela klasične glazbe, kao i originalne skladbe pisane za

ovaj sastav. Kao pedagog kontinuirano razvija edukativne programe vezane uz udaraljke i suvremenu glazbu, od osnova elektroničke produkcije do majstorskih radionica. Predavao je na sveučilištima u Miamiju, Torontu, Hannoveru, Valenciji, Jaenu, Santiagu de Chile, Gdańsku, Lyonu, Nagoyi i drugima, a organizira i vlastiti ljetni seminar marimbe u Tribunju. Kroz svoj rad kontinuirano promiče hrvatsku glazbu, istražuje nove oblike umjetničkog izraza i inspirira mlade generacije glazbenika.

Ivan Krpan (Zagreb, 1997.) sa šest godina počinje učiti svirati klavir kod prof. Renate Strojin Richter u Glazbenoj školi Blagoja Berse. Diplomirao je klavir na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Rubena Dalibaltayana. Godine 2014. osvojio je 1. nagradu na međunarodnom pijanističkom natjecanju EPTA Belgija u Bruxellesu i na međunarodnom natjecanju Mladi virtuoz u Zagrebu. Iste godine osvojio je 2. nagradu na međunarodnom pijanističkom natjecanju podunavskih zemalja u Ulmu (Njemačka) te 1. nagradu na Međunarodnom pijanističkom natjecanju u Enschedeu (Nizozemska). Godine 2015. osvojio je 4. nagradu na Međunarodnom Mozartovom natjecanju u Zhuhaiju (Kina). Godine 2016. dobitnik je 1. nagrade na međunarodnom natjecanju za mlade pijaniste u Ettlingenu (Njemačka) te 3. nagrade na međunarodnom natjecanju Frederic Chopin u Moskvi. Bio je polaznik majstorskih tečajeva profesora Dalibora Cikojevića, Siavusha Gadjieva, Đorđa Stanettija, Kemala Gekića, Pavela Gililova i Klause Kaufmanna. Dobitnik je Dekanove nagrade za 2014. godinu te Nagrade Ivo Vuljević za najboljeg mladog glazbenika u 2015. godini. Rektor Sveučilišta u Zagrebu dodijelio mu je posebno priznanje za međunarodne uspjehe u 2016. godini, a Zagrebačka filharmonija mu je za istu godinu dodijelila nagradu Mladi glazbenik godine. Najveći uspjeh ostvario je 2017. godine, kada je osvojio 1. nagradu na međunarodnom pijanističkom natjecanju Ferruccio Busoni u Bolzanu – jednom od najuglednijih pijanističkih natjecanja na svijetu. Pobjeda u Bolzanu donijela mu je niz angažmana, gostovanja u Italiji, Njemačkoj, Kini, Južnoj Koreji, Južnoj Americi, Velikoj Britaniji i Rusiji te na najistaknutijim hrvatskim pozornicama i festivalima. Od 2023. asistent je na Odsjeku za klavir, orgulje i čembalo Muzičke akademije u Zagrebu.

Zagrebački kvartet osnovan je kao prvi trajni i profesionalni ansambl svoje vrste na hrvatskoj glazbenoj sceni. Prvi je koncert održao 25. travnja 1919. godine. Članovi su tada bili Václav Huml, prva violina, Milan Graf, druga violina, Ladislav Škatula (kasnije Miranov), viola i Umberto Fabbri, violončelo – redom profesori na konzervatoriju u Zagrebu. Tijekom prvih desetljeća u Kvartetu su se izmijenili brojni glazbenici (Jan Prybyl, Jan Holub, Francis E. Arány, Dragutin Aranyi, Zlatko Topolski, Stjepan Šulek, Aleksandar Szegedi, Ljudevit Dobronji...), no već tada Zagrebački kvartet uspostavljao je visoke kriterije djelovanja koji ga i danas čine okosnicom zagrebačkog i hrvatskog kvartetskog muziciranja. Ansambl je rano formirao koncept svojih programa, koji obuhvaća široki repertoarni raspon: od klasike – Haydna, Mozarta, Beethovena, Brahmsa i tzv. ‘željeznog’ kvartetskog repertoara – do suvremenih autora, s posebnim naglaskom na hrvatsko stvaralaštvo. Od sezone 2017./2018., uz Davora Philipisa, Hrvoja Philipisa i Martina Jordana, kao prvi violinist muzicira Martin Krpan. Bogata diskografija Kvarteta, stvarana tijekom gotovo devet desetljeća, uključuje izdanja za Jugoton, PGP RTB, Melodicom, Sastruphon, Nuova Era Records, ZYX Classic, RCA, Da Camera Magna, Croatia Records, ZG Zoe, Cantus/HDS i druge. Posljednji album – s kvartetima Leoša Janáčka i Antonína Dvořáka – objavila je etiketa Spona Classics. Brojne nagrade i priznanja uključuju najvažnije nacionalne nagrade: Nagrada Grada Zagreba (1957.), Nagrada Milka Trnina, Vjesnikova nagrada za glazbu Josip Štolcer Slavenski, Nagrada Vladimir Nazor, Vatroslav Lisinski, Povelja Republike Hrvatske za osobite zasluge u kulturi (1999.), Nagrada Grada Zagreba (2001.), niz diskografskih nagrada Porin te Nagrada Vladimir Nazor za životno djelo (2009.). / www.zagrebquartet.hr

Cantus Ansambl osnovan je s ciljem istraživanja, otkrivanja i predstavljanja Nove glazbe u okviru Muzičkog biennala Zagreb, predvođenog Berislavom Šipušem 2001. godine. Od tada igra ključnu ulogu u promociji i izvođenju suvremene glazbe u Hrvatskoj, kontinuirano doprinoseći razvoju domaće i međunarodne glazbene scene. Osnovan pod okriljem Hrvatskog društva skladatelja, ansambl djeluje kao poveznica između hrvatskih skladatelja i šireg europskog te svjetskog auditorija, ističući se kao vodeći interpret

suvremene glazbene produkcije. Članovi ansambla protagonisti su nacionalnih festivala i važnih događanja u kulturi, a od 2006. su godine domaćini vlastitog koncertnog ciklusa. Godine 2008. bili su službeni ansambl ISCM-ovih Svjetskih dana nove glazbe u Vilniusu, nakon čega se povećao broj njihovih inozemnih gostovanja. O važnom položaju Cantus Ansambla unutar hrvatskog, ali i međunarodnog konteksta svjedoči oko 130 praizvedbi, više od 500 opusa koje su izveli te 40-ak nastupa u inozemstvu (u većini europskih zemalja te u Meksiku, Kanadi i Kini), kao i brojna glasovita solistička te dirigentska imena njihovih suradnika. Njeguju suradnju s nizom istaknutih ansambala za suvremenu glazbu, a sudjelovali su i u međunarodnim projektima uz potporu Kulturnog vijeća EU: Re:New Music te New Music:New Audiences. Jedna od najvažnijih značajki djelovanja ovog ansambla su i gostujuće izvedbe na vodećim festivalima suvremene glazbe pa su za svoje trostruko diskografsko izdanje odabrali upravo snimke izvedbi „uživo“, zabilježenih u Hrvatskoj i na međunarodnim podijima, usmjeravajući tako pozornost na važnost trenutka u procesu stvaranja suvremenog glazbenog djela. / www.cantus-ansambl.com

Berislav Šipuš (Zagreb, 1958.) diplomirao je kompoziciju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u razredu Stanka Horvata, a usavršavao se kod Gilberta Bosca u Udinama te François-Bernarda Mâchea i Iannisa Xenakisa u pariškom Električkom studiju UPIC. Dirigiranje je učio i usavršavao kod Vladimira Kranjčevića, Željka Brkanovića, Krešimira Šipuš i Milana Horvata. U Teatru alla Scala u Milanu bio je pijanist, asistent dirigenta i dirigent (1989.–2002.). Na kraju Akademske godine 2023. otišao je u mirovinu kao redovni profesor u trajnom izboru na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu, ali i nastavio svoju pedagošku aktivnost na istoj ustanovi kao vanjski suradnik, i dalje kao profesor kompozicije na Odsjeku za kompoziciju i teoriju glazbe, kojeg je bio i pročelnikom od 2018. do 2023. godine. U akademskoj godini 2017./2018. bio je gostujući profesor na Escola Superior de Música de Catalunya u Barceloni. Bio je umjetnički ravnatelj Muzičkog biennala Zagreb od 1997. do 2011. godine, od 2001. do 2005. ravnatelj Zagrebačke filharmonije, a od 2009. do 2011. umjetnički ravnatelj Osorskih glazbenih večeri. Osnivač je i umjetnički voditelj Cantus Ansambla. Dobitnik je

brojnih uglednih nagrada i priznanja u domovini i inozemstvu, među kojima se recentno ističu Nagrada Vladimir Nazor, Nagrada Boris Papandopulo Hrvatskoga društva skladatelja i glazbena Nagrada Porin, sve tri za skladbu *Pasija*. Autor je više od osamdeset skladbi, među kojima posebno mjesto zauzimaju balet *Proces*, opera *Posljednji intermezzo* praiizvedena na Muzičkom biennalu Zagreb 2021. godine, *Simfonia Concertante* za violinu i orkestar, Treći gudački kvartet te već spomenuta *Pasija*, skladana za Zbor HRT-a. Krajem travnja 2022. godine, nastavljajući dugogodišnju hrvatsko-kanadsku suradnju, gostovao je u Kanadi, održavši predavanja i koncerte u Vancouveru i Torontu te dirigirajući ansamblima Turning Point i Canadian Sinfonietta. Od siječnja 2012. bio je zamjenik ministrice kulture Republike Hrvatske, a od travnja 2015. do veljače 2016. godine obnašao je dužnost ministra kulture Republike Hrvatske.

Impressum

Nakladnici:

Hrvatsko društvo skladatelja, Cantus d.o.o.

Za nakladnike:

Antun Tomislav Šaban, Mirjana Matić

Lektorica:

Darija Šćukanec

Likovna i grafička priprema:

Bojan Gagić

Tisak:

New Flyer

Zagreb, 2025.



